

Rijnstate

Coeliakie: hoe kom je tot de diagnose?

Willemien de Vries
Kinderarts-MDL
Rijnstate Ziekenhuis Arnhem

Rijnstate. Voorop in zorg voor jou.

Wat weten jullie al?

- Hoe vaak komt het voor?
- Leeftijd?
- Oorzaak?
- Klachten?
- Diagnostiek?
- Preventie mogelijk?

Rijnstate

Gluten

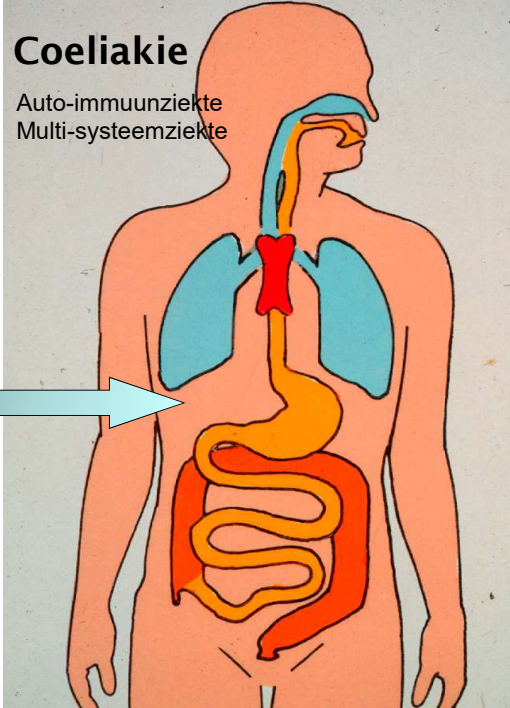

Eiwitten in granen

- tarwe (gliadinen)
- rogge (secalinen)
- gerst (hordeïnen)
- spelt, kamut

Coeliakie

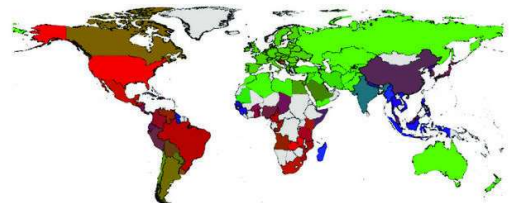
Auto-immuunziekte
Multi-systeemziekte

Rijnstate

Gluten: opgeslagen eiwitten in granen

- *Tarwe (gliadine), wheat, Triticum aestivum*
- *Rogge (secaline), rye, Secale cereale*
- *Gerst (hordeine), barley, Hordeum vulgare*

Enghiad et al, Int J Agronomy 2017

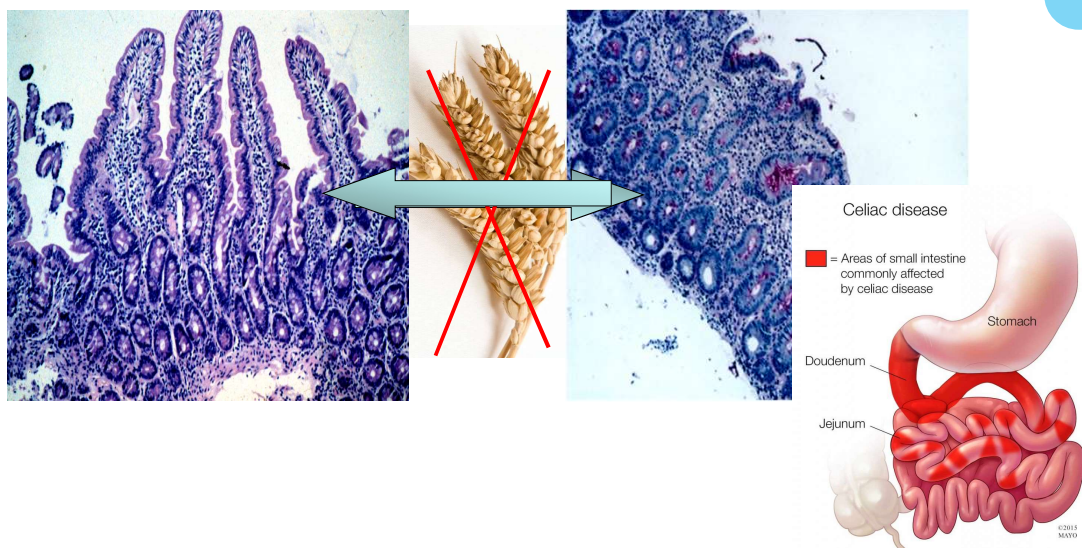
Rijnstate

Wat is glutenvrij?

- Aardappel
- Rijst
- Mais
- Haver (!!)
- Linzen (!!)
- Boekweit
- Soja
- Quinoa

Rijnstate

De epidemie van coeliakie

In Europa 1-3% van de populatie!

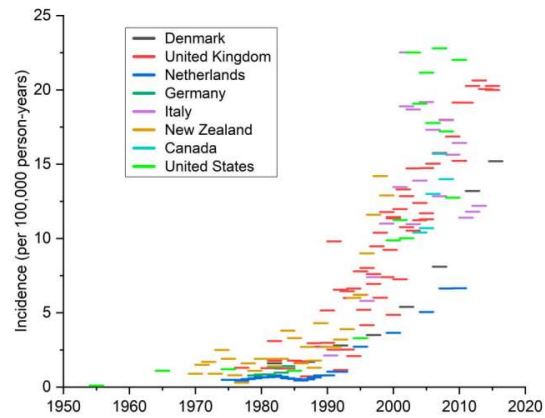

Figure 5. Trends in the incidence of celiac disease over time among all ages, by country.

King et al, Am J Gastroenterol 2020

Leeftijd bij diagnose in Nederland

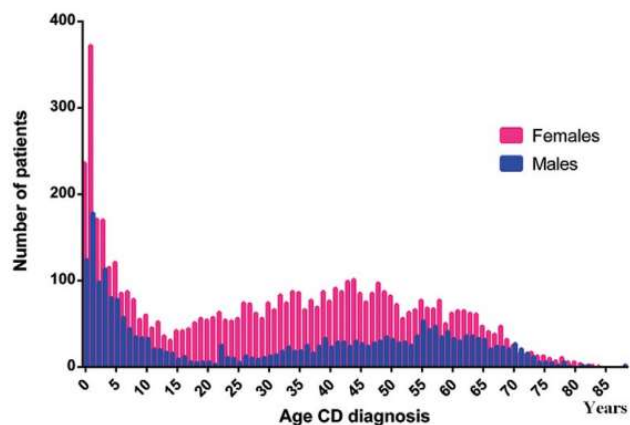
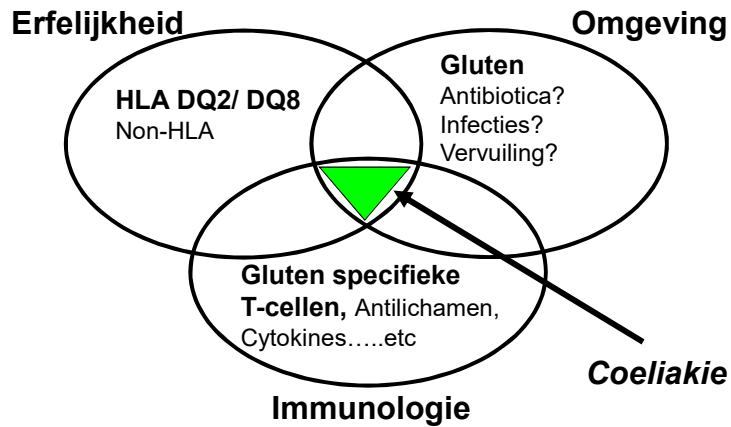

Fig. 2. Distribution of the age at time of diagnosis.

Van Gils, J Gastrointestin Liver Dis, 2016

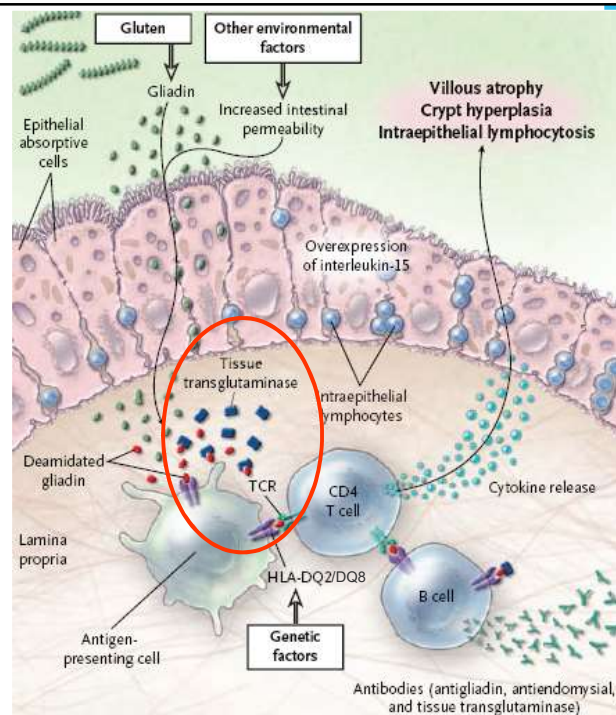
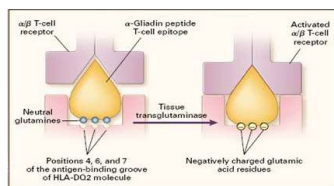

Coeliakie is frequent: 1-3% van bevolking

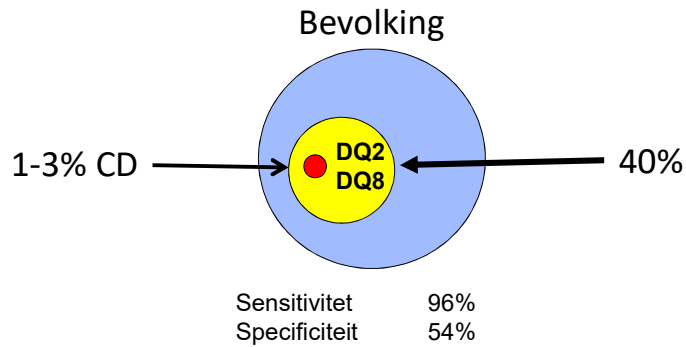

Coeliakie

- Gluten peptiden
- Tissue- transglutaminase
- HLA DQ2, DQ8
- T cellen

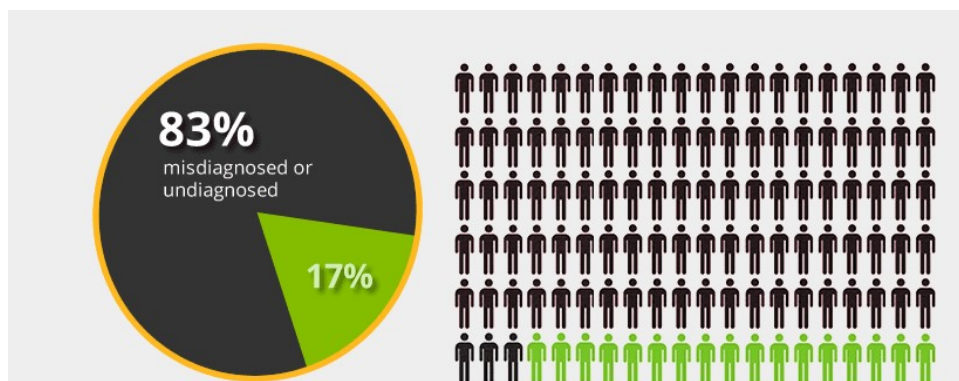
Alle mensen met coeliakie hebben HLA-DQ2/DQ8

Hoog Negatieve Voorspellende Waarde

HLA DQ2 en/of DQ8 is **noodzakelijk** maar **NIET** genoeg om coeliakie te ontwikkelen

Coeliakie vaak niet herkend

Celiac Disease: Fast Facts | BeyondCeliac.org

Coeliakie – diagnose vaak gemist

Rijnstate

Potentiele symptomen van coeliakie

- Dental enamel hypoplasia
- Recurrent aphthous mouth ulceration

- Short stature
- Delayed puberty

• Elevated liver

- Recurring headaches
- Peripheral neuropathy
- Epilepsy and seizures
- Anxiety
- Depression
- Cerebellar ataxia
- Chronic fatigue

High index of suspicion dus nodig!

- Iron deficiency anemia

- Arthralgia
- Arthritis
- Osteopenia
- Osteoporosis
- Bone fractures

- Gastrointestinal manifestations
- Extraintestinal manifestations

- Flatulence
- Chronic abdominal pain
- Vomiting
- Chronic constipation
- Distended abdomen
- Growth retardation (in children)
- Anorexia
- Weight loss

- Dermatitis herpetiformis

Lindfors, Nat Rev Dis Primers 2019

Rijnstate

Diagnose coeliakie: ESPGHAN 2020 / Nederland 2023

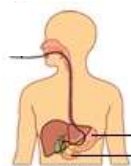
- Diagnose kan zonder darmbiopten worden gesteld bij kinderen **en volwassenen**:
- Met en zonder symptomen passend bij coeliakie
- Serum TGA > 10x afkapwaarde (upper limit of normal-ULN) en EMA positiviteit (2e bloedsample)
- **Let op!**:
 - **Gluteninname**
 - **Type test en referentiewaarde**

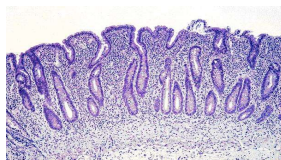
Husby, JPGN 2020

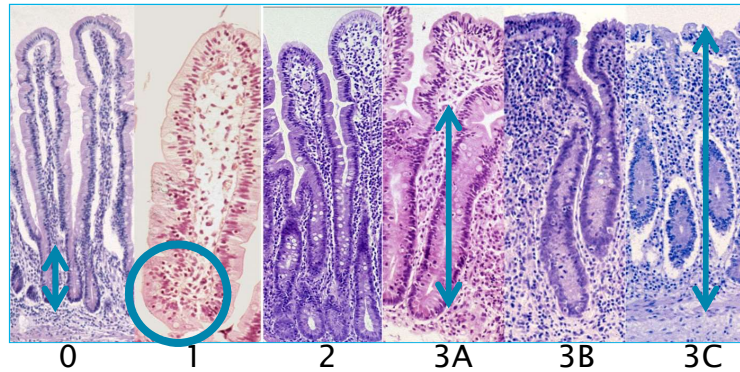
Dunne darmbiopten voor coeliakie

- Kosten
- (diepe) sedatie / narcose
- Resultaten niet altijd eenduidig

Dunnedarmbioptie Vlokken-cryptenverhouding

Marsh

Directe waarneming van schade door gluten

Dermatitis herpetiformis

- Chronische huidziekte = Ziekte van Duhring
- **Huidmanifestatie** van glutenovergevoeligheid
 - Meestal gecombineerd met coeliakie
 - Ellebogen, strekzijde onderarmen, behaarde hoofd
- Zeldzaam: 20 per 100.000 (0,002%); M>V
- Voor diagnose is een huidbiopsie nodig
- Behandeling
 - **Glutenvrij** dieet (effectief na gemiddeld 2 jaar)
 - **Medicamenteus**: dapson (veel bijwerkingen)

Glutenbelasting – alleen bij twijfel

HLA-typing stap 1: **indien negatief geen belasting nodig**

- Twijfels bij de **dokter**
 - Eerste diagnostiek niet goed uitgevoerd
 - Iemand eet weinig gluten
 - Histologie dubieus
- Twijfels bij de **patiënt**
 - Eerst zien, dan...
 - Ik krijg geen klachten (meer) als ik gluten eet
- Bij **beiden**
 - Tolerant geworden?

Rijnstate

Glutenbelasting – richtlijn 2023

- **Weinig literatuur beschikbaar**
- Procedure van tevoren met patiënt/ouders vaststellen
- Idealiter niet tijdens groeispurt

Advies: kinderen 10-15 gram gluten/dag, volwassenen 15-20 gram/dag

Eerste evaluatiemoment na 1 maand:

- Als geen klachten: **elke 3 maanden evaluatie en serologie**
- Bij klachten eerder evaluatie, zo nodig bipten

Wanneer is glutenbelasting conclusief?

- Onduidelijk, streef naar tenminste 1 jaar indien asymptomatisch
- Belangrijkste: twijfel voorkómen

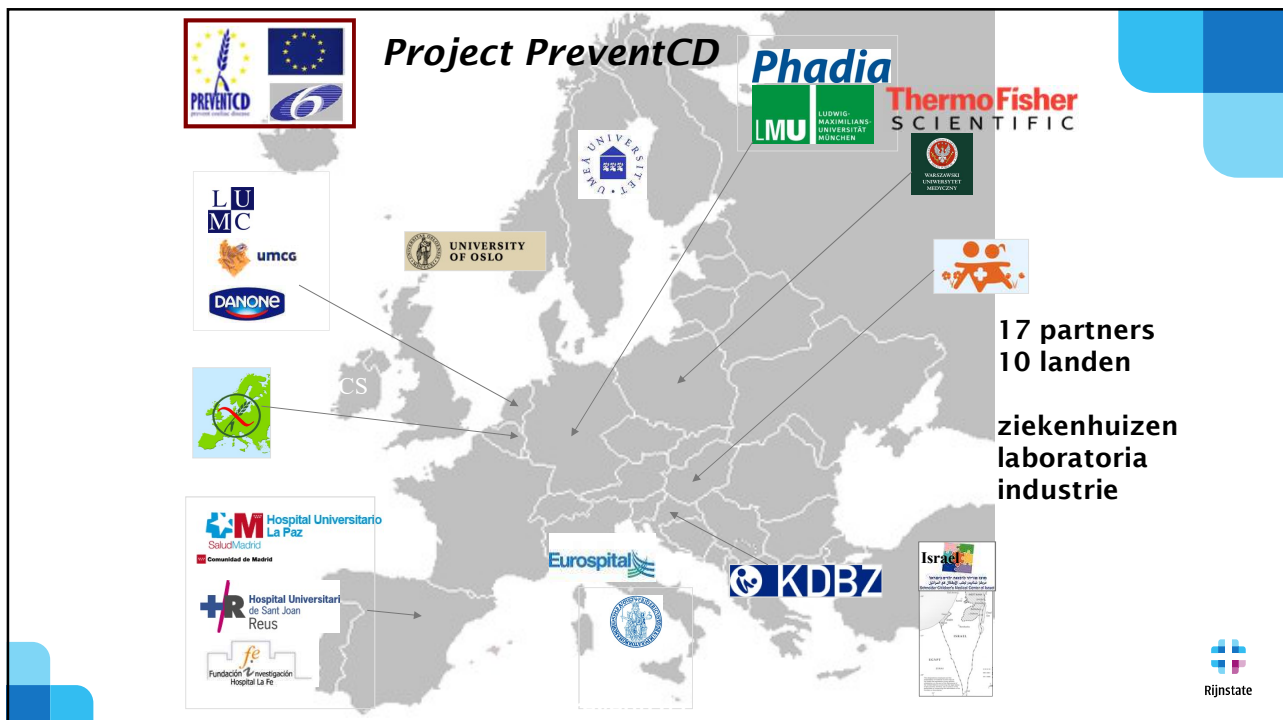
https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/coeliakie_en_glutengerelateerde_aandoeningen/diagnostiek/glutenbelasting.html

Rijnstate

Kun je coeliakie voorkomen?

- Primaire preventie: voorkomen van een ziekte
- Secundaire preventie: vroege diagnose en behandeling (complicaties voorkomen)

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

ORIGINAL ARTICLE

Randomized Feeding Intervention in Infants at High Risk for Celiac Disease

S.L. Vriezinga, R. Auricchio, E. Bravi, G. Castillejo, A. Chmielewska, P. Crespo Escobar, S. Kolaček, S. Koletzko, I.R. Korponay-Szabo, E. Mummert, I. Polanco, H. Putter, C. Ribes-Koninckx, R. Shamir, H. Szajewska, K. Werkstetter, L. Greco, J. Gyimesi, C. Hartman, C. Hogen Esch, E. Hopman, A. Ivarsson, T. Koltai, F. Koning, E. Martinez-Ojinaga, C. te Marvelde, A. Mocić Pavic, J. Romanos, E. Stoopman, V. Villanacci, C. Wijmenga, R. Troncone, and M.L. Mearin

- Geen preventie door eerdere introductie van gluten
- Borstvoeding geen bescherming
- Leeftijd gluten introductie irrelevant

Vriezinga N Engl J Med 2014

Rijnstate

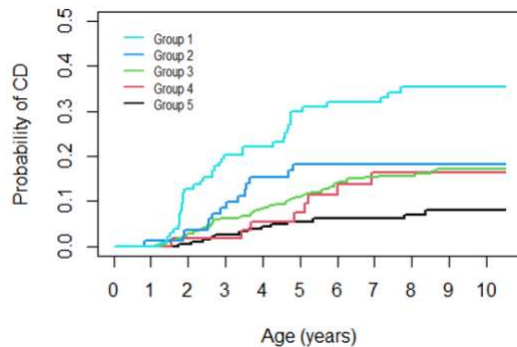
Secundaire preventie coeliakie

- Targeted screening bij risicogroepen zoals eerstegraadsfamilieleden, diabetes mellitus type 1, trisomie 21, syndroom van Turner
- Targeted screening bij mensen met (milde) klachten, zoals op consultatiebureau's – GLUTENSCREEN
- Bevolkingsonderzoek / massascreening: pro's en con's

Rijnstate

Wie screenen, wanneer, hoe vaak?

- Prevent CD cohort: 944 kinderen met 1^e graads familielid met coeliakie

Risico op krijgen coeliakie afhankelijk van:

- geslacht
- Leeftijd
- HLA-type

Meijer Gastroenterol 2022

akie?

← Laatste nieuws

Sophie Niemansburg 05 november 2024 1 minuut leestijd

nieuws

Tweede Kamer wil vroegere opsporing van coeliakie via de jeugdgezondheidszorg

Plaats een reactie

De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen 'om te onderzoeken of het mogelijk is om glutenscreening deel uit te laten maken van de jeugdgezondheidszorgprotocollen'. Uit recent gepubliceerd Nederlands onderzoek bleek dat een vingerprik, uitgevoerd door de jeugdgezondheidszorg, bij jonge kinderen met klachten kosteneffectief is.

Meijer, Pediatrics, accepted 2025
 Hejdra Suasnabar, Gastroenterol 2024
 De Vries, in preparation
<https://www.medischcontact.nl/actueel/laatste-nieuws/nieuwsartikel/tweede-kamer-wil-vroegere-opsporing-van-coeliakie-via-de-jeugdgezondheidszorg>

Wet voor massascreening op coeliakie en DM1 aangenomen in Italie

SERIE GENERALE

Spediz. abb. post. - art. 1, comma 1
Legge 27-02-2004, n. 46 - Filiale di Roma

Anno 164° - Numero 226

GAZZETTA UFFICIALE DELLA REPUBBLICA ITALIANA

PARTE PRIMA

Roma - Mercoledì, 27 settembre 2023

SI PUBBLICA TUTTI I
GIORNI NON FESTIVI

DIREZIONE E REDAZIONE PRESSO IL MINISTERO DELLA GIUSTIZIA - UFFICIO PUBBLICAZIONE LEGGI E DECRETI - VIA ARENULA, 70 - 00186 ROMA

LEGGE 15 settembre 2023, n. 130.

Disposizioni concernenti la definizione di un
programma diagnostico per l'individuazione del
diabete di tipo 1 e della celiachia nella popolazione
pediatrica. (23G00140).....

Pag. 1

Coeliakie anno 2025

- Frequent 1-3%
- Variabele klinische presentatie
- Diagnose kan vaak zonder duodenumbipt, ook bij volwassenen
- Primaire preventie niet mogelijk
- Toekomst: case finding of bevolkingsonderzoek?

Rijnstate

Vragen?

Rijnstate. Voorop in zorg voor jou.

Rijnstate